

Репетій Світлана Тимофіївна
*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і
психології дошкільної освіти та
дитячої творчості факультету педагогіки і
психології НПУ імені М.П.Драгоманова*

ДУХОВНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ПЕДАГОГА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Сьогодні відбуваються значні зміни державної політики України і, зокрема, всіх її напрямів освіти. На сучасному етапі з'являється все більше доказів, зібраних у галузі філософії, педагогіки, психології, соціології та інших, які переконують у важливості духовного розвитку кожної особистості: Загальновідомо, що основою процвітання, могутності чи занепаду держав і цілих імперій є рівень духовного розвитку людини, що дозволяє визначати духовність невід'ємною складовою розвитку суспільства.

Вчені зазначають, що в умовах кризи, яка охопила майже всі сфери людської життєдіяльності, проблема духовності набуває все більшої актуальності, оскільки "духовність як творчий інтеграл людського буття є найвищою творчою силою суспільства"[1, с.27].

Для свого становлення країна потребує високодуховних творчих особистостей, оскільки чим більш духовно розвиненіша особистість, тим більш актуалізується її творчий потенціал і тим вагоміші її внески у функціонування суспільства.

Система освіти пов'язана з процесами, що відбуваються у суспільстві. У зв'язку з цим значно підвищуються вимоги до освіти і педагога як носія духовності, який формує у підростаючого покоління готовність до самостійного, активного й творчого життя, реалізації свого призначення.

Майбутній педагог, фахівець, що має присвятити свою життєдіяльність роботі з підростаючим поколінням повинен оволодіти не тільки професійними знаннями, але і вміннями та навичками з духовного самовдосконалення, оскільки тільки високодуховний творчий учитель може виховати ідентичну особистість. Учитель повинен не тільки навчати, виховувати, він повинен сам навчатись і самовдосконалюватись протягом життя. Життя для педагога – це безперервна освіта і внутрішнє духовне самовдосконалення. Систематично свідомо духовно вдосконалюючись, педагог пам'ятає, що ще стародавні мудреці говорили: «Щоб змінити світ, потрібно змінитись самому».

Проблема розвитку духовності особистості з різних ракурсів вирішується вченими-філософами, педагогами, психологами сьогодення. У дослідженнях

зазначається, що «розвиток особистісних, творчих якостей педагога корелює із розвитком його духовності і є неодмінною психологічною умовою успішного духовного виховання майбутнього покоління»[3, с.5].

Духовний потенціал кожна людина має від народження. Розвиток його відбувається з перших кроків життя в умовах сім'ї, далі продовжується в тісному взаємозв'язку батьків з вихователями ДНЗ, з шкільними вчителями.

Рівень розвитку духовності особистості дитини залежить від духовних ціннісних орієнтацій батьків, сформованості їх педагогічної культури та відповідної розвиненості і професійної підготовки педагогів.

Одним із головних видів діяльності дитини дошкільного віку є спілкування. Е.О.Помиткін надає великого значення саме розмірковуванням, розвитку духовних ціннісних орієнтацій дошкільників після читання дитячих казок. У процесі бесіди визначаються духовні риси характеру головних героїв, їх учинків гідних наслідування.

Батьки, згодом вихователі, шкільні учителі в процесі виховання наділяють дітей своїми доміантними рисами. Як зазначає американський учений-психолог, Девід Уайт, кожна свідомість створює за своїм образом.

У своєму дисертаційному дослідженні І.А.Парасюк зауважує, що практична педагогічна етика обґрунтовує в якості нормативних моральних почуттів учителя почуття любові, довіри, співчуття, милосердя, доброзичливості, справедливості, поваги до учнів, підтримки, оскільки вони є суб'єктивно-психологічним вираженням закономірностей взаємостосунків між людьми. «Любов – фундамент виховання, на якому складаються надійні взаємини з дітьми, бо ж вихованість передбачає не формальне знання дитиною правил поведінки, а певний рівень розвитку моральних почуттів. І в даному випадку вихователь, – підкреслює автор, – повинен турбуватися перш за все не про те, які якості він хоче розвинути в дитині, а про те, як проявити саме в собі дані якості стосовно вихованця» [2, с. 43-44].

Тому, щоб виховати творчу, високоморальну, духовну особистість, сповнену любові, вчитель повинен сам бути взірцем високих моральних якостей і випромінювати любов до дітей і всього суцього.

Як зазначає К.Юнг: "Ти сам повинен бути таким, яким хочеш зробити іншого" [4, с. 33].

Отже перед педагогом в системі післядипломної освіти стоїть завдання: не тільки підвищувати свій рівень знань, професіоналізм, але й вдосконалювати свої внутрішні якості, розвивати духовний потенціал. Усвідомлена життєдіяльність, духовне самовдосконалення сприяють набуттю вчителем духовного досвіду.

Духовний досвід накопичується через опанування особистістю теоретичного знання з проблеми духовного вдосконалення та застосування його на практиці.

Зазначимо, що досвід людини відкладається у свідомості і успадковується генетично. Через досвід в особистості виробляється первинна неусвідомлена реакція на ситуацію, в якій вона усвідомлює і вирішує завдання. Духовний досвід у даному випадку є механізмом стабілізації, який зберігає процес діяльності особистості, її спрямованість, внутрішню гармонію і гармонійні взаємовідносини у суспільстві. Так, накопичений досвід з духовного самовдосконалення стає фіксованою установкою і непомітно для самої особистості впливає на її життєві позиції.

Список літератури

1. Мурашов В. И. Идея духовности как основа и способ социальной жизни / В. И. Мурашов // Школа духовности. – 2000. – № 1. – С. 21-34.
2. Парасюк І. А. Виховання любові до дітей як структурного компонента професійної готовності майбутнього вчителя : дис. ... канд. пед. наук. / І. А. Парасюк. – К., 1999. – 230 с.
3. Репетій С.Т. Духовний розвиток особистості майбутнього фахівця : навчально-методичний посібник / С.Т. Репетій. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017. – 170с.
4. Юнг К. Г. Сознание и бессознательное : сб. / Карл Густав Юнг; пер. с англ. – СПб. : Университетская книга, 1997. – 544 с.